

Afdelingsblad Gooiland, 2022 nr. 4 - 22 dec. 2022

Inhoudsopgave	pagina
Van de voorzitter	1
Een immigratieprobleem is van alle tijden	3
Gooise Genealogie	
- Boek over familie Doorn uit Huizen gepresenteerd	9
- Seksueel wangedrag op een veerschip!!	10
- Kwartierstaat van Willem Boelhouver	12
- Mannen uit Gooi en Vecht in het Vreemdelingenlegioen	16
“Over alles wat Goois is”	21
Genealogisch onderzoek in Duitsland	24
Hoofdlijnen lezing genealogie	25
Met negen valkeniers naar de rivier van Kola	26
Werkplan afdeling Gooiland	30
Evenementen in 2023	31
Ledenaantal	31
Colofon	32



Van de Voorzitter

“Elk voordeel heeft zijn nadeel.” Deze variant op een bekend aan Johan Cruijff toegeschreven aforisme is zeker van toepassing op onze afdelingswebsite.

In de periode waarin de NGV kampte met grote problemen met haar landelijke website (die zelfs een tijd helemaal uit de lucht was), was de afdeling Gooiland één van de eersten die in 2020 met www.ngv-gooiland.nl haar leden weer op vertrouwde wijze van informatie kon

voorzien.

Zoals u gemerkt zult hebben, is ondertussen met onze landelijke website www.ngv.nl gelukkig veel ten goede veranderd en blijft die ook regelmatig uitgebreid worden met nieuwe functionaliteiten. Eén van de consequenties ervan is ook dat alle afdelingen daar nu een eigen plek hebben. Dat betekent in de meeste gevallen dat er iets nieuws ontstaat. Maar voor Gooiland heeft het als consequentie dat ons webadres per 1 januari a.s. vervalt en wordt vervangen door www.ngv-afdelingen.nl/goi (nu al te benaderen – de inhoud blijft ongewijzigd). Even wennen dus!

Al eerder meldde ik u één van die nieuwe functionaliteiten, dat er nu voor onze landelijke tijdschrift 'Gens Nostra' een eigen webpagina bestaat (www.gensnostra.nl), waar alle nummers (vanaf 1946, plus het Heraldisch Tijdschrift vanaf 1995) voor leden digitaal beschikbaar zijn én in één opdracht doorzoekbaar.

Er wordt nu op ons Verenigingscentrum in Bunnik hard gewerkt aan het op dezelfde wijze voor onze leden beschikbaar en doorzoekbaar maken van alle tijdschriften die ooit zijn gepubliceerd door NGV-afdelingen. Zo ontstaat er weer een unieke genealogische bron.

In de mededelingen die u van de landelijke NGV krijgt, zult hier ongetwijfeld spoedig meer over lezen. Allemaal signalen dat er gelukkig er een einde is gekomen aan de crisis die onze organisatie de afgelopen jaren heeft geteisterd.

Ook de afdeling Gooiland doet daar gelukkig in mee.

In september en november hebben we weer twee (voor ons doen) drukbezochte afdelingsbijeenkomsten gehad met interessante lezingen en levendige discussies. En zoals u ziet, is het ook weer gelukt in 2022 vier nummers van 'Gooise Sporen' uit te brengen. Wat de redactie betreft met nog te weinig nieuwe artikelen van onze leden. In onze contacten merken we dat velen van u interessant onderzoek doen naar uw familiegeschiedenis. Deel uw verhalen (maar ook uw problemen, tips en trucs) met uw medeleden! Dat is de belangrijkste functie van ons afdelingsblad.

Als u meer wilt weten over het schrijven van uw familiegeschiedenis, dan moet u zeker op zaterdagmiddag 14 januari a.s. naar de Bethlehemkerk in Hilversum komen voor onze traditionele Nieuwjaarsbijeenkomst. Na het gezamenlijk heffen van een glas, zal Jos Grimmelikhuisen een interessante lezing houden over dat onderwerp.

Ik hoop u daar in groten getale te ontmoeten.

Het afdelingsbestuur wenst u fijne feestdagen, een prettige jaarwisseling, een fantastisch 2023 en vooral een goede gezondheid voor u en de uwen!!



In het vorige nummer van 'Gooise Sporen' namen we in een korte bijdrage afscheid van Piet Schaddelee. Hierin werd aandacht besteed aan zijn recente activiteiten voor onze afdeling. Piet heeft echter nog veel meer betekend voor de NGV landelijk en regionaal. Zo was hij jarenlang lid van het afdelingsbestuur en was hij betrokken bij diverse landelijke evenementen (kijk maar eens -nadat u bent ingelogd - op www.gensnostra.nl/zoeken). Ook schreef hij diverse artikelen voor het toenmalige afdelingsblad 'Oude Sporen'. Hieronder treft u een bijdrage van hem aan uit 2011 ('Oude Sporen', Jaargang 22, nr.2), die nauwelijks gedateerd is en waarvan de problematiek nog steeds zeer actueel is.

Een immigratieprobleem is van alle tijden

Piet Schaddelee

Aanleiding

In het midden van de 17e eeuw werden steden als Gouda, Dordrecht en Rotterdam voor maar liefst 40% bevolkt door vreemdelingen van de eerste of tweede generatie. Zo was Amsterdam bijvoorbeeld zeer aantrekkelijk voor Antwerpse kooplieden. Samen met uit Frankrijk gevluchte Hugonoten en uit Spanje verdreven Joden droegen de Vlamingen bij aan de economische voorspoed in de 'Gouden Eeuw' van de Nederlanden. Door het klimaat van religieuze tolerantie en vrijhandel ontwikkelden de Noordelijke Zeven Verenigde Provinciën zich tot een absolute wereldmacht.

Inderdaad gaat het niet over thans, maar toch

Enige tijd geleden kwam ik bij een lezing een gedicht tegen van de 17de eeuwse dichter A. Hoffer dat me deed besluiten een lang bestaande gedachte eens op te schrijven.



*Ick weet niet wat het is met onse Nederlanders,
Want nevens hare taal soo spreken sy noch anders,
Het is haar niet genoegh te spreken hare taal,
Sy spreken Frans, end' Schots, Latijn, end' als de Waal.*

*Sy weten 't als een kock te menghen, end te scherven,
Om soo quansuys wat eers by and're te verwerven,
De eene seyde, bon jour, mijn Heer; de and're weer*

Seyd bona dies, Heer, end' swets soo even seer.

*De grace, neen, Monsieur; excuse moy sy spreken,
End doen niet anders als wat Frans den hals te breken,
Dan koomter oock Señor, end' maackt den Spaanschen geck,
In plaatse van voornoemd, is ditto nu den treck.*

*Van waar koomt ons dit toe te menghen soo de talen,
End' dan van dees' een woord, end' dan van die te halen,
Is 't schaarsheyd in de taal? Verwert ons die de spraack?
Neen, d'hooghmoed die ons quelt is oorsaack van de saack*

Adriaen Hoffer; Nederduytsche Poëmata (1635)

De ontwikkeling in de twintigste eeuw

Een politiek probleem van deze tijd zijn de buitenlanders, bij wie onderscheid wordt gemaakt in asielzoekers, economische vluchtelingen en buitenlandse werknemers ('gastarbeiders'). Er worden problemen gezien in de taal, godsdienst en cultuur.

In het recente verleden (van de vorige eeuw) arriveerden de Duitse dienstboden en in de jaren dertig de (voornamelijk Joodse) vluchtelingen uit Duitsland. Een deel van de Duitse dienstboden zijn door huwelijken geïntegreerd in de Nederlandse samenleving. Van de Joodse vluchtelingen zijn er echter een groot aantal verder getrokken of later in de concentratiekampen omgekomen. Verder waren er ook de 'pinda-Chinezen', meestal achtergebleven zeelieden. De groep Chinezen is na de Tweede Wereldoorlog enorm uitgebreid toen de Chinese restaurants in Nederland populair werden.

Er zijn ook tegengestelde bewegingen geweest. In de tweede helft van de 19e eeuw was er de trek naar Noord-Amerika, veelal om religieuze redenen. Zoals met Ds. van Raalte waarvan de sporen in Michigan nog steeds zichtbaar zijn. Vlak na de Tweede Wereldoorlog is er een grote emigratiegolf geweest toen vele gezinnen emigreerden naar Australië, Canada, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika. Omstreeks diezelfde tijd kwam er een grote groep Indische Nederlanders naar Nederland als gevolg van de soevereiniteitsoverdracht in het voormalige Nederlands-Indië. Deze groep is een voorbeeld van redelijk geruisloze assimilatie, mede doordat men natuurlijk al de Nederlandse taal beheerste en de Nederlandse nationaliteit bezat.

Gelijktijdig werd er een groep Zuid-Molukse militairen met hun gezinnen, in beginsel tijdelijk, naar Nederland overgebracht. De assimilatie daarvan kostte heel wat meer moeite aangezien zij steeds bleven hopen op terugkeer.

De Nederlandse regering bij monde van premier Willem Drees meende dat het naoorlogse Nederland niet in staat zou zijn voor genoeg huisvesting en werk te zorgen voor de te verwachten grote groep Indische Nederlanders die na de soevereiniteitsoverdracht repatriëerd zouden moeten worden. Zij stelde daarom alles in het werk om hen te bewegen voor de Indonesische nationaliteit te kiezen waardoor zij in Indonesië zouden kunnen blijven. Dat dit een illusie was, bleek later uit de noodzaak om een grote groep spijtoptanten alsnog te repatriëren. Ook bleken zij zelf in staat een nieuwe werkkring te vinden zonder hulp van

de overheid.

Dat men zich anderzijds vergiste in de spankracht van de Nederlandse economie bleek enige jaren later toen er door de snelle industrialisering een groot gebrek aan arbeidskrachten ontstond. In de jaren zestig leidde dat er toen toe dat men genoodzaakt was in het buitenland arbeiders te gaan werven. In eerste instantie in Griekenland en later in Spanje en Italië. Toen in hun vaderland de economische situatie beter werd keerden velen weer naar hun huis terug. Toch heeft een aantal van deze gastarbeiders in de Nederlandse samenleving hun plaats gevonden, mede omdat ze een Nederlandse levensgezellin hadden gevonden. Al eerder waren er Italiaanse mijnwerkers aangetrokken.

In 1956 was er ook nog een groep Hongaarse vluchtelingen na de Russische inval redelijk geruisloos in de Nederlandse samenleving opgenomen.

Later kwam er bovendien een grote stroom immigranten uit Suriname en later uit de Nederlandse gebiedsdelen in het Caribische gebied op gang waardoor er op een gegeven moment meer Surinamers in Nederland woonden dan in Suriname. Na de onafhankelijkheid in 1976 opteerden de meesten voor de Nederlandse nationaliteit en bleven in Nederland wonen. Toen er weer een gebrek aan arbeidskrachten ontstond in Nederland is men arbeidskrachten gaan werven in Turkije en Marokko.

Gedachtig aan de terugkeer van de Zuid-Europeanen heeft men de overkomst van de gezinnen van de laatste groepen bevorderd om te bereiken dat zij zich blijvend in Nederland zouden vestigen. Men had echter niet voorzien dat deze laatste groepen voor een belangrijk deel afkomstig waren uit arme en achtergebleven gebieden. Dat is een van de redenen dat zij zich vast bleven houden aan hun oude cultuur en minder gemakkelijk assimileerden.

Ten slotte werd Nederland (en andere landen in West-Europa) in de laatste jaren geconfronteerd met asielzoekers en economische vluchtelingen uit oorlogsgebieden in Afrika en Azië.

Ondanks de problemen die door de politiek en de media regelmatig gesignaleerd worden, zijn er uit deze groepen velen, vooral uit de tweede en derde generatie, die volledig geassimileerd en geïntegreerd zijn. Deze problematiek is tegenwoordig iedereen daardoor wel bekend.

De laatste ontwikkeling is nieuwe arbeidskrachten afkomstig uit Oost-Europese landen, die binnen de Europese Unie profiteren van de daardoor geboden mogelijkheden. Onlangs stelde Hongarije paspoorten beschikbaar aan Roemenen met Hongaarse voorouders. Die Roemenen kunnen daarmee nog makkelijker naar de Europese Unie reizen.

De ontwikkelingen in het verleden

Voor de hobbygenealoog is er echter niets nieuws onder de zon. Wanneer deze met het onderzoek naar voorouders is gevorderd tot bv. de 17e eeuw zal men ongetwijfeld terechtkomen bij voorouders die uit het buitenland afkomstig zijn. Slechts in enkele gevallen zijn de nakomelingen niet geassimileerd.

Laten we nu daarom terugkeren naar de in het begin aangekondigde verschijnselen in vorige eeuwen.

Het is niet mijn bedoeling een fundamentele discussie te beginnen over de herkomst van de Batavieren die de Rijn kwamen afzakken en of over de Franken en Saksen die ons land bin-



nenkwamen. Maar ik wil uitgaan van de situatie toen er een min of meer centrale Staat ontstond van de Zeven Verenigde Nederlanden in de 16e en 17e eeuw.

In die tijd kunnen we ook al verschillende motieven onderscheiden zoals asielzoekers, meestal om der geloofswille, en gastarbeiders zoals de trekarbeiders uit het Duitse gebied en de huursoldaten.

Er was destijds nog geen centraal beleid op allerlei gebied, maar dat beleid werd door de lokale overheid bepaald. In feite is in Nederland een centraal beleid ten aanzien van vreemdelingen pas in de tweede helft van de 19e eeuw ontstaan.

Eeuwenlang werd door wetenschappers en het bestuur het Latijn en later ook de Frans de taal voor correspondentie gehanteerd. De bevolking gebruikte een streektaal. Uit het gedicht van Hoffer dat hier geciteerd wordt, blijkt dat door de komst van de vreemdelingen dit tot problemen leidde. In vele landen groeide door het ontstaan van nationale staten ook de behoefte aan een nationale taal. In de Republiek werd dit bevorderd door de afsplitsing van de Zuidelijke Nederlanden, die in belangrijke mate Frans georiënteerd waren. Dat gaf aanleiding aan de Staten-Generaal om hun besluiten voortaan in het Nederlands te publiceren. Bij de ontwikkeling van een standaard Nederlands uit het Nederduits speelt de Statenvertaling van de Bijbel uit 1637 de belangrijkste rol. Die is met veel overleg tot stand gekomen.

De bevolking was toen nog niet zo groot en woonde behalve in enige steden voornamelijk op het platteland. Dit manifesteerde zich toen de Republiek een machtige mogendheid werd. Er was te weinig mankracht om de machtige vloot te bemannen en er een leger op na te houden. De handelsvloot werd voornamelijk bemand door Nederlanders in tegenstelling tot de oorlogsvloot waar de buitenlanders (vooral Duitsers) in de meerderheid waren. Er werd echter genoeg verdiend om die mankracht in te huren.

Zo ontstonden de legers met huursoldaten van Schotse, Zwitserse en Duitse oorsprong. Van hen bleef er een groot aantal in Nederland hangen na hun ontslag. Velen waren soldaat geworden voor het geld. Zij hadden oorspronkelijk een ander beroep dat zij daarna in Nederland na ontslag weer opnamen. Na een vrede werden de soldaten weer afgedankt. Reeds de troepen die Willem van Oranje en zijn broers (en later Maurits en Frederik Hendrik) nodig hadden bij hun strijd tegen de Spanjaarden waren van buitenlandse herkomst. In eerste instantie vooral Duitsers.

Vanuit Zwitserland kwamen de soldaten met een compagnie, die door hun aanvoerder was samengesteld en met hem werd ingehuurd. Verschillende malen was er hongersnood en daardoor armoede. In die tijd was men dan aangewezen op de hulp van de gemeente waar de familie oorspronkelijk vandaan kwam ('heimberechtig war').

De fondsen werden verkregen door het werven van boerenknechts die in plaats van een schop ook wel een hellebaard of een musket konden vasthouden.

Het bleek overigens geen vetpot want behalve dat men het Trinkgeld, dat bij de aanwerving in de kroeg werd verzopen, moest terugbetalen waren ook de vergoedingen voor kost en huisvesting zo fors dat er weinig overbleef.

Aangezien de oorspronkelijke Nederlandse bevolking toen veel kleiner was, ging toen ook de opname van de verhoudingsgewijs grotere groep immigranten gepaard met wrijvingen en conflicten.

Zo zijn er tweemaal een groep Hugenoten uit Frankrijk gekomen nadat daar de RK godsdienst weer staatsgodsdienst werd, eenmaal na de Bartholomeusnacht en eenmaal na de opheffing van het Edict van Nantes. Ook zijn er groepen Belgen (Zuidelijke Nederlanders) om der geloofswille uitgeweken en vaak via Londen en Emden uiteindelijk in de Republiek terechtgekomen.

Ook kwamen er uit o.a. Rijssel velen rechtstreeks in Leiden en Haarlem terecht en stichtten daar de lakenindustrie. Verder weken na de val van Antwerpen in 1585 veel kooplieden uit naar Zeeland en Amsterdam. Onder de machtige kooplieden van Amsterdam waren er velen uit de Zuidelijke Nederlanden afkomstig. In de 16e en 17e eeuw zijn er vele stromen buitenlanders in de Republiek binnengekomen en vaak brachten zij welvaart met zich mee.

De bevolking van Leiden steeg eind 16e en begin 17e eeuw van 12.000 tot 45.000 inwoners met een voornamelijk Zuid-Nederlandse inslag. Maar ook in Amsterdam kon men zich in de omgeving van de Bloemstraat in het begin van de 17e eeuw beter met Frans en Vlaams verstaanbaar maken dan met Amsterdams. Later waren het vooral de Duitsers die in Amsterdam hun geluk hoopten te vinden.

Door vervolging weken er uit Oost-Europa (de Asjkenazische) en uit Portugal (de Sefardische) Joden uit naar het tolerante Holland. Maar juist de Joden werden door de overheid beperkingen opgelegd bij de beroepen die ze wilden uitoefenen. Daardoor kwamen de meeste in de handel terecht. In de tweede helft van de 18e eeuw groeide de Joodse bevolking van Amsterdam met de helft. Door het bovenstaande en het vasthouden aan het Jiddisch ontstond juist bij hen gettovorming.

Een apart verhaal betreffen dan nog de hannekenmaaiers en de *lappenpuppen* die tijdelijk hier kwamen, maar waarvan een aantal uiteindelijk zich hier permanent vestigden. De grote kledingmagazijnen en warenhuizen vinden daarin hun grondslag. Het toelaten en zelfs bevorderen van de stromen buitenlanders in de Republiek was niet van eigen belang ontbloot. De oorspronkelijke bevolking was voor het merendeel op de landbouw georiënteerd. Naast de al genoemde behoefte aan soldaten was er ook een grote behoefte aan de bemanning van de vloot. In die jaren dat men onafhankelijk van andere landen (zoals Portugal) wilde worden, werden de Nederlanden een natie die de wereldzeeën beheersten en de eerste multinational (de VOC) oprichtte.

Bij de lokale overheid waren de gegevens van de immigranten wel bekend, maar niet bij de bevolking. Veelal werd hun oordeel gebaseerd op uiterlijke kenmerken zoals huidskleur, kleding en taalgebruik. Er werd in die tijd wel de spot gedreven in de zgn. moffenkluchten met het koeterwaals dat de Duitse immigranten spraken. Zo waren ook de Duitse grasmaaiers herkenbaar aan het feit dat hun vesten een wit-linnen rug hadden, terwijl inheemse grasmaaiers rode vesten droegen.

Interessant in dit verband is in het bijzonder bij de Hugenoten dat zij hun Franse namen letterlijk vertaalden (Le Noir werd De Zwart) of verbasterden in een Nederlandse versie waardoor zij op dit punt niet meer als vreemdelingen herkenbaar waren. Een voorbeeld van een verbastering is Ledeboer (Laict de Beurre). Veel genealogen in onze tijd komen bij verder onderzoek tot de ontdekking dat zij ondanks hun Nederlandse familienaam van Hugenoten blijken af te stammen. Er is een link naar de jongste geschiedenis en wel de in het begin van dit artikel genoemde komst van de Indische Nederlanders c.q. Indo-Europeanen. Toen na de invoering van de dienstplicht in de 19e eeuw definitief afstand werd gedaan van de huursoldaten hebben velen daarvan dienst genomen in het KNIL. Reeds daarvoor had het KNIL wervingskantoren geopend in de ons omringende landen. De nakomelingen van deze KNIL-militairen hebben veelal bij de wet op het Nederlanderschap van 1892 de Nederlandse nationaliteit gekregen maar hun afkomst bleef zichtbaar in de familienamen.

Onder deze nakomelingen horen ook de *Belanda hitam* (zwarte Nederlanders) Na de afschaffing van de slavernij was er ook een wervingskantoor in de toenmalige kolonie Goudkust (nu Ghana) geopend. De vrijgeworden slaven hadden geen familienaam, maar namen vaak de naam aan van de Nederlandse plantage-eigenaar waar ze gewerkt hadden. Interessant is - met het oog op de huidige problemen met de buitenlandse werknemers in de land- en tuinbouw - dat in 1621 het voor alle Amsterdamse gilden regel werd dat een meester geen vreemde knecht mocht aannemen voor hij zich moeite had gegeven een werkloze poorter te vinden. Bij deze discriminatoire maatregelen tegen vreemdelingen dient wel in beschouwing te worden genomen dat er ook dergelijke maatregelen bestonden tussen steden onderling en tussen Holland en de andere provincies.

Besluit

Mijn persoonlijke relatie met dit onderwerp is dat ik een nakomeling ben van de Zwitserse huursoldaat Conrad Schädeli, die in 1712 met een Nederlands meisje trouwde. De kwartierstaat van mijn echtgenote (die in Nederlands-Indië geboren was) ziet er uit als een landkaart van West-Europa, terwijl haar familienaam van Armenische oorsprong is. De vraag is nu of wij voor de toekomst soortgelijke ontwikkelingen mogen verwachten als wij in het verleden hebben gezien. In elk geval staat vast dat de assimilatie van immigranten een proces is dat enkele generaties in beslag neemt.

De conclusie moet dus zijn dat Nederland in de laatste vijf eeuwen per saldo meer profijt heeft gehad van de immigratie, in weerwil van sommige van tijd tot tijd optredende fricties. Uiteraard is er over dit onderwerp en de achtergronden nog veel meer te vertellen, maar voor de belangstellende verwijs ik naar de literatuur.

LITERATUUR:

Meertaligheid in de Gouden Eeuw - Willem Frijhoff - KNAW

Mensen van klein vermogen - A. Th. Van Deursen Naar de kusten van de Noordzee - Jan Lucassen

Nieuwkomers, Nakomelingen — J. Lucassen en R. Penninx

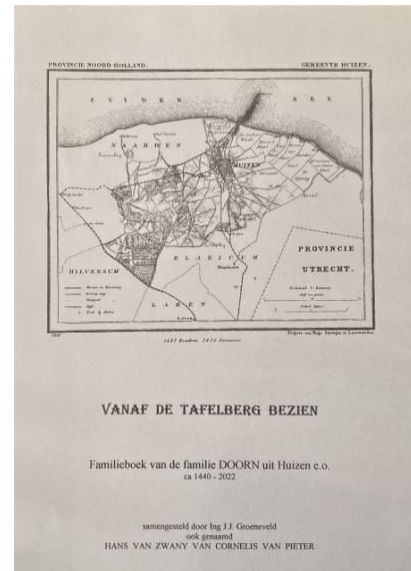
Gooise Genealogie

[LH]

Op 1 december jl. vond in het Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen in Naarden een presentatie plaats van het boek "Van de Tafelberg gezien" over de Huizer familie Doorn, van de hand van Hans Groeneveld (in Huizen bekend als Hans van Zwanie van Cornelis van Pieter).

Hieronder een deel van een verslag hiervan, zoals dat op 6 december in het [Nieuwsblad voor Huizen](#) stond.

Hans Groeneveld is te bereiken via email: j.groeneveld862@upcmail.nl.

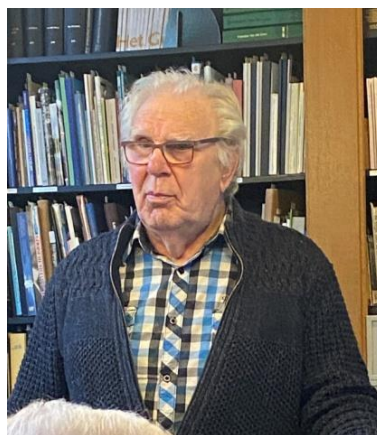


Boek over familie Doorn uit Huizen gepresenteerd

Hans Groeneveld (78) uit Barneveld heeft vorige week, na jaren werk, het familieboek van de familie Doorn uit Huizen gepresenteerd.

De presentatie vond plaats in het Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen in Naarden-Vesting onder aanwezigheid van een aantal genodigden.

Buiten familieleden waren dit vertegenwoordigers van de Historische Kring Huizen, de Nederlandse Genealogische Vereniging afdeling Gooiland en de Stichting Tussen Vecht en Eem. Ook (ex-)medewerkers van het Gemeentearchief, waar Groeneveld enkele jaren geleden langdurig onderzoek heeft kunnen doen, waren bij de presentatie aanwezig.



Hans Groeneveld

Het eerste exemplaar van het familieboek Doorn werd door de auteur aangeboden aan het Gemeentearchief waar het voor bezoekers en onderzoekers is in te zien. Het familieboek bevat een Inleiding, een stamboom, een genealogie, een personenindex en 19 bijlagen. Al met al zo'n 450 bladen A4.

Het familieboek is uitgegeven op een USB-stick omdat het drukken en verspreiden van een papieren boek teveel kosten met zich mee zou brengen, zeker gezien de te verwachten oplage.

"De USB-stick kan op elke computer die met Windows werkt worden aangesloten zodat alle documenten daarop te lezen en te printen zijn", legt Hans Groeneveld uit.

"Naast de stamboom en de genealogie zijn er 19 bijlagen waaronder de Huizer klederdracht, het dialect van Huizen, de haven, Potterie De Driehoek, de Porseleinfabriek, de bouw van de kerk en de Huizer Erfgooiers."

Ook staan er familieleden in vermeld die bestuurder zijn geweest in Huizen, bijvoorbeeld als Schepen, Armmeester, Kerkmeester of Schaarmeester. Veel bijlagen zijn voorzien van kleurenfoto's.

Opmerkelijk was dat er niet alleen familieleden met de naam Doorn aanwezig waren bij de presentatie, maar ook familieleden met de naam Dooren en Van Doorn. De namen Dooren en Van Doorn kwamen naar voren tijdens het onderzoek dat Groeneveld gedaan heeft in de archieven van het Binnengasthuis uit Amsterdam.

"Een hele klus om die familieleden te vinden, want niet iedereen met de naam Doorn stamt uit de familie uit Huizen", legt Hans Groeneveld uit. *"In Nederland maar zeker ook in Duitsland en de USA hebben veel personen de naam Doorn zonder dat er sprake is van een familierelatie."*

Seksueel wangedrag op een veerschip!!

Al herhaaldelijk is in 'Gooise Sporen' verwezen naar de website www.genealogie-huizen.nl van Jan Schipper, waar een grote hoeveelheid Gooise genealogische informatie te vinden is. Dat notarisakten niet altijd saai zijn, blijkt uit deze akte uit 1653 (ook te vinden op blz. 9 van [Transcripties gerelateerd aan het beurtveer van Huizen op Amsterdam](#)).

Deze handelt over een 'sex-mistand' op het veerschip van Hillebrandt Jansz Schipper gaande van Naarden naar Utrecht, waarbij door overmatig gebruik van brandewijn dronken vrouwen bij de eveneens dronken borgemeester Dirck Visnicht de voorbroek werd geopend. Waarop de schipper met een hoed gevuld met water het verhitte gemoed van Visnicht heeft afgekoeld.

Notaris: Huijbert Schadijck, Naarden

Akte: 3663A052 (22-10-1653)

Compareerden voor de ondergeschr Not. Publ: bij den E: hove van hollandt g-eedt en geadmitteert residerende binnen der Stede Naerden ter presentie van de Naergenoemde getuijgen Pieter Gijsen woonende tot muijden out ontrent xxxiiij Jaren d'welcke ten versoecke van hillebrant Jansz Schipper van Naerden op Utrecht verclaerde waerachtich te wesen ende wel te weeten mitsgaders mede aen ende present als in de voorsz schuijt geweest te sijn ontrent tien weecken geleden de reqt met sijn schuijt van Naerden op Utrecht varende dat inde selve schuijt mede waren Borgemr Dirck Visnicht neffens meer andere vrouws en mans persoonen, ende dat onder andere mede gebeurt is naer voorsz Visnicht met seeckere vrouws persoonen vrij wat brandewijn gedroncken hadde in voegen dat d'voorz vrouws persoonen genoeghsaem heel beschonken waren en met den anderen gestommelt en gestommelt hadden voors Visnicht in de schoot van eenen Saertie de walonre eijntelijck heeft comen te sitten maecken ofte ontknoopen sijn voorbroeck ende Itie inde blauwe bijll daer oock bij sittende; haelden de mannelijckheit uit voors Visnicht sijn broeck ende hij attestant soo danich wietewuijten en lichtvoerdicheijt niet langer connende te verdragen ofte aensien, heeft eijntelijck een hoet met water door den reqt laten scheppen, gietende hij attestant 't selve water in voorn. Dirck Visnichts voorbroeck sijnde hij attestant doen voorts gaen liggen slapen sonder opte saecken vorder te letten

(blz. 2:)

Ende alsoo 't geene voorsz conform de waerheijt is presenteerende hij attestant 't selve t'allen tijd naerder gestant te doen en (:is't noot:) met eede solemneel te affimeren waer van de reqt versochte acte die dese is. Aldus gedaen en gepasseert ter compte mijns Nots. ter presente van henrick henricksz van heusen, en Bruijn Bruijnsz de Jonge getuijgen hiertoe versocht die de minute deses mede onget. hebben op den 22e october 1653

Bruijn Bruijn de Jonge

Gemerckt ✎ bij de voorsz
Henrick Henrick van heusen

Quad attestor rogatus
H. van Schadijck Not. Publ

Op 29 oktober jl. overleed te Apeldoorn Jannie Boelhouwer-Hartjes (Utrecht 25 juni 1933). Zij was een oud-lid van onze afdeling. Hoewel verhuisd naar Apeldoorn (waar toevallig ook de wortels van haar vader lagen), bleef zij lange tijd actief in de afdeling Gooiland. Onder andere droeg zij bij aan de extra-uitgave uit 2001 van ons toenmalige blad 'Oude Sporen' met genealogieën, parentelen, stamreeksen en verhalen, getiteld ['De Gooise matras'](#).

Om Jannie te gedenken, herdrukken wij uit deze publicatie de kwartierstaat die zij maakte van de vader van haar echtgenoot Jan Boelhouwer (Hilversum 19 april 1921 – Apeldoorn 27 juni 2004).

Tot aan haar einde bleef genealogie een belangrijk onderdeel van haar leven.

Kwartierstaat van Willem Boelhouwer



Jan en Jannie Boelhouwer-Hartjes

Generatie I

- 1 Rijkz BOELHOUWER, Willem, geb. Hilversum (NH) 17-05-1874, Getouwsteller, overl. ald. 04-01-1970, begr. ald. 08-01-1970, otr. ald. 18-08-1901, tr. ald. 28-08-1901
OOSTVEEN, Aartje, geb. Westbroek (UT) 08-08-1879, ged. ald. 31-08-1879, overl. Hilversum (NH) 01-09-1967, begr. ald. 05-09-1967

Generatie II

- 2 BOELHOUWER, Rijk, geb. Hilversum (NH) 23-07-1845, Wever, overl. ald. 03-06-1914, otr. ald. 23-07-1871, tr. ald. 05-08-1871
- 3 BOTTENHEFT, Grietje, geb. Hilversum (NH) 26-12-1845, Spinster, overl. Baarn (UT) 21-07-1929



Rijk Boelhouwer



Grietje Bottenheft

Generatie III

4 Hendriksz BOELHOUWER, Gerrit, geb. Hilversum (NH) 02-08-1803, ged. ald. 07-08-1803, Stoffen verver, wever, overl. ald. 27-07-1867,

tr. (1) ald. 22-11-1823 (get.: Louis Dorland wever 42 jr. Willem Vlaanderen wever 70 jr. Pieter Knollenburg wever 63 jr. drianus van Maastricht wever 70 jr.) Abrams DORLAND, Marretje, geb. Hilversum (NH) 02-10-1791, ged. ald. 02-10-1791, overl. ald. 22-03-1834,

tr. (2) ald. 12-07-1834 (get.: Hendrik Houthuis 35 jr. wever, Klaas Houthuis 28 jr. wever, Leendert Knecht 33 jr. wever, Pierre Louis Porte 35 jr. gerechtsdienaar) Gijsberts HOGENBIRK, Johanna (zie 5),

otr. (3) Hilversum (NH) 03-07-1864, tr. ald. 16-07-1864 (get.: Abraham Boelhouwer wever 39 jr. zn.v.bruidegom, Roelof Lagerweij wever 42 jr. Schoonz.v.bruidegom, Hendrik Lagerweij wever 40 jr., Jan Eerenberg wever 38 jr.) GIJTENBEEK, Willemijntje, ged. 's Graveland (NH) 21-05-1804, Werkster, overl. Hilversum (NH) 13-05-1876

5 Gijsberts HOGENBIRK, Johanna, geb. Hilversum (NH) 30-03-1809, ged. ald. 02-04-1809 (get.: Gijsbertje Nagel), Spinster, overl. ald. 19-12-1862

6 BOTTENHEFT, Willem, geb. Amersfoort (UT) 10-06-1817, Wever, tr. Hilversum (NH) 11-09-1841

7 BAKKER, Hendrica, geb. Hilversum (NH) ca 1820, Spinster

Generatie IV

8 Stevenz BOELHOUWER, Hendrik, ged. Hilversum (NH) 17-10-1773, otr. ald. 17-07-1798, tr. ald. 01-08-1798

9 Gerrits NAGEL, Pieterella, ged. Hilversum (NH) 28-06-1772 (get.: Gebje Kreuning), overl. ald. 15-04-1853

10 Janz HOGENBIRK, Gijsbert, geb. Hilversum (NH) 01-01-1776 (get.: Adriaantje Jacobs Kruif (echtg. van Teunis Hogenbirk)), Werkman, tr. ald. 06-03-1803

11 Jacobs MOSTERMAN, Jansje, geb. Hilversum (NH) 29-11-1772 (get.: Aaltje Gijsberts Vlaanderen).

12 BOTTENHEFT, Reinier, Daghuurder,
tr. (1) Amersfoort (UT) 29-08-1799 BRIZEE, Maria,
tr. (2) FROBER, Maria (zie 13)
13 FROBER, Maria

14 BAKKER, Willem, ged. Nieuw Loosdrecht (UT) 03-03-1771 (get.: Wilhelmina Bakker),
Wagenmaker, overl. Hilversum (NH) 14-09-1847, otr. Nieuw Loosdrecht (NH) 03-01-1804,
tr.kerk ald. 29-01-1804
15 Abrahams DORLAND, Grietje, ged. Hilversum (NH) 27-07-1783 (get.: Matje Dorland)

Generatie V

16 Hendriksz BOELHOUWER, Steven, overl. Hilversum (NH) 16-06-1806, tr. ald. 28-02-
1768
17 Jans LUIJF, Wijmpje

18 Rijksz NAGEL, Gerrit, geb. Hilversum (NH) 04-08-1733, tr. ald. 05-12-1762
19 Teunis KREUNING, Helena, geb. Hilversum (NH) 30-11-1738

20 Gijsbertsz HOGENBIRK, Jan, tr.
21 Ype GRAVE, Antje

22 Matthijsz MOSTERMAN, Jacob, Bode bij het Regthuis in Hilversum, tr. Hilversum (NH)
19-05-1748
23 Rijksz NAGEL, Tijmentje, geb. Hilversum (NH) 20-12-1725

24 N., N. Tr.
25 BOTTENHEFT, Jannetje, overl. Amersfoort (UT) 29-06-1811

28 Pietersz BAKKER, Teunis, geb. 's Graveland (NH) ca 1736,
tr.kerk (1) Nieuw Loosdrecht (UT) 23-02-1755 Teunis SCHIPPER, Aagje, geb. Oud Loosdrecht
(UT) ca 1735, overl. Nieuw Loosdrecht (UT) voor 1768,
tr.kerk (2) ald. 07-08-1768 ESSINK, Hendrina (zie 29)
29 ESSINK, Hendrina, geb. Amsterdam (NH) ???

30 Gerritsz DORLAND, Abraham,
otr. (1) Hilversum (NH) 07-01-1779, tr. ald. 24-01-1779 Kors HOLDORP, Annetje (zie 31),
tr. (2) Hilversum (NH) 24-04-1805 DOEVERDEN, Evertje
31 Kors HOLDORP, Annetje, geb. Hilversum (NH) 16-11-1751, overl. voor 1805

Generatie VI

32 Hendriksz BOELHOUWER, Hendrik, geb. Hilversum (NH) 02-02-1717, tr. Amersfoort
(UT) 29-04-1742
33 Aarts van WAGENINGEN, Gerritje

36 Jansz NAGEL, Rijk, tr.
37 Tijmens van DRIEST, Botje

38 Leendertsz KREUNING, Teunis, tr. Hilversum (NH) 02-06-1737
39 ten BOSCH, Petronella

46 = 36

47 = 37

62 Hendriksz HOLDORP, Kors, ged. Hilversum (NH) 17-10-1717, tr. ald. 06-05-1736.
63 van der VEGT, Helena

Generatie VII

64 BOELHOUWER, Hendrik, tr.

65 Jacobs van der LAAN, Maria

124 Korsz HOLDORP, Hendrik, geb. Hilversum (NH) 14-06-1696, tr. ald. 02-09-1716

125 Gerrits BOS, Aaltje


Generatie VIII

248 HOLDORP, Kors, tr.

249 Jans ----, Woetje


(Deze kwartierstaat is gemaakt in 2001.

Eventuele correcties en aanvullingen zijn welkom bij de redactie)



Nederlandse Genealogische
Vereniging
Afd. Gooiland

Extra uitgave "Oude Sporen"



De Gooise Matras

April 2001

Mannen uit Gooi en Vecht in het Vreemdelingenlegioen

[AS]

In de periode 1905 – 1955 hebben acht mannen uit de Gooi- en Vechtstreek gediend in het Franse Vreemdelingenlegioen. Hun namen waren: Johannes Hendrikus van der Blom , Johannes Philippus Deijs, Teunis Melchior Gaasbeek, Dirk Hoetmer, Johann Willem Im Hof, Gijssbertus Theodorus Koekenbier, J. Maats, Charles Schneider.

Johannes Hendrikus VAN DER BLOM is geboren op 21 december 1906 in Hilversum als zoon van Anna Elisabeth van der Blom uit Oostvoorne, hij overleed in 1969 in Doetinchem. Hij was tuinder en fabrieksarbeider. Diende van 1930-1936 in Homs, Syrië. Woonde in Oostvoorne en Rotterdam, vertrok 17-8-1920 naar Hilversum.

--oOo--

Johannes Philippus DEIJS is geboren 15 april 1911 in Hilversum als zoon van Gerrit Deijs en Theodora Knoppert, Hij overleed op 17 januari 1983 in Alkmaar. Trouwde op 28 december 1932 in Amsterdam met Johanna Alida Duurland. Trouwde voor de tweede keer met Wilhelmina Johanna Huberta Stolwijk. Van beroep was hij portier. In de periode 1937-1943 was hij ingedeeld bij het 1e Regiment Huzaren.

--oOo--

Teunis Melchior GAASBEEK is geboren 25 februari 1895 in Hilversum als zoon van Geurt Gaasbeek en Stijntje van Zeijtveld, hij overleed op 14 mei 1957 in Delft. Trouwde op 25 mei 1932 in Den Haag met Louisa Maria Plsêk. Hij was pikeur, tuinman en metaalsorteerder. Van 1925-1930 diende hij bij de Cavalerie in Noord-Afrika.



--oOo--

Dirk HOETMER is geboren 14 september 1932 in Nederhorst den Berg als zoon van Willem Hoetmer en Alida van Ee, hij overleed op 2 maart 1954 in Ly Trung Khu, Vietnam. Zijn beroep

was boerenknecht. Hij diende van 1951-1954 in het 3e bataillon van het 5e régiment étranger d'infanterie in Indo-China als legionnaire 1ère classe.

--oOo--

Johann Willem IM HOF is geboren 31 maart 1927 in Hilversum, hij overleed op 2 november 1950 in Phu Luu, Tonkin. Kwam in dienst op 3 mei 1905 bij het 3e bataillon van het 5e régiment étranger d'infanterie in Indo-China.

--oOo--

Gijsbertus Theodorus KOEKENBIER is geboren op 16 maart 1890 in Baarn als zoon van Johannes Koekenbier en Anna Maria Louisa Kodde, hij overleed op 12 april 1905 in Frankrijk. Hij was banketbakker van beroep.



Dit artikel had als kop:
"Van 913 PASSAGIERS 786 GEEN EIGEN ONDERDAK
Triest transport van Sibajak uit Indonesië
IN 73 GEMEENTEN ONDERGEBRACHT".

De 914de passagier, die op de Sibajak meevoer, heeft de Lloydkade niet gehaald. Op de Nieuwe Waterweg haalde de rivierpolitie hem van boord, het was de 24-jarige J. Maats uit Hilversum, die uit het Vreemdelingenlegioen was gedrost. Enkele jaren heeft hij in Indo-China gevochten, waarvandaan hij onlangs met het troepentransportschip "Pasteur" naar Noord-Afrika werd vervoerd om daar wegen aan te leggen.

Aangezien hij nog twee jaar dienst voor de boeg had en dit vooruitzicht hem niet lokte, dook hij in het Suezkanaal over boord.

Aan de wal grepen de Egyptenaren hem. Ze stelden hem ter beschikking van de Nederlandse consul in Port Said en deze gaf hem als werkend passagier (en gewerkt heeft hij!) met de Sibajak mee.



MS Sibajak op doortocht door het Suezkanaal

--oOo--

Charles SCHNEIDER is geboren op 5 september 1886 in Laren als zoon van Jacob Schneider en Louise Michon. Hij diende van 1909-1910 in het 2e Regiment Etranger in Algerije als soldat 2e classe.

Nom : Schneider		Numéro à la présente liste. 71		Numéro matricule du recrutement : Classe de mobilisation : 1908	
Prénoms : Charles Surnom :		ÉTAT CIVIL			
Né le 5 Septembre 1866 à Laram , canton		SIGNALEMENT:			
d. département d. ; résidant		Cheveux et , sourcils châtains			
à canton d. ; département		yeux gris cendre , front ordinaire			
d. profession de charretier		nez rectiligne , bouche moyenne			
filz de Jacob et de Michon Louise , domiciliés		menton roulé , visage ovale			
à canton d. ; département d.		Taille : 1 m. cent. Taille rectifiée : 1 m. 56 cent.			
Circonscription de recrutement dans laquelle l'homme a satisfait à la loi.		Numéro de tirage dans le canton d.		MARQUES PARTICULIÈRES:	
DÉCISION DU CONSEIL DE REVISION ET MOTIFS (Indiquer la nature des dépenses, etc.)		Degré d'instruction : générale (1) 3 militaire (2)		5 ^e Régiment étranger	
Compris dans la partie de la liste du recrutement cantonal (* portion).		Indication des corps auxquels les jeunes gens sont affectés (3):			
DÉTAIL DES SERVICES ET MUTATIONS DIVERSES. (Campagnes, blessures, actions d'éclat, décorations, etc.)		Dans l'armée active.			
Engagé volontaire pour cinq ans le 5 Mars 1888 à la légion d'indépendance puis de Valenciennes pour la légion étrangère arrivée au 2 ^e Régiment étranger et soldat de 3 ^e classe le 27 mars 1899 numéro 31870. Réformé n° 2 par la Comm ^{is} spéciale de Mascara le 1 ^{er} juin 1900 pour rhumatisme de la jambe gauche. Campagnes: Algérie du 13 Mars 1909 au 1 ^{er} juillet 1909, occupation du chef-lieu de l'Algeria Marocain du 20 Octobre 1909 au 1 ^{er} juin 1910		Dans la disponibilité ou dans la réserve de l'armée active.			
Passé dans l' de l'armée active le		Dans l'armée territoriale et dans sa réserve.			
au 20 Octobre 1909 au 1 ^{er} juin 1910		LOCALITÉS SUCCESSIVES HABITÉES PAR SUITE DE CHANGEMENTS DE DOMICILE OU DE AFFECTATION			
A accompli une 1 ^{re} période d'exercices dans l'		Dates, Communes, Subdivisions de région.			
A accompli une 2 ^e période d'exercices dans l'		Nombres en unités spéciales de recrutement.			
Passé dans l'armée territoriale le		ÉPOQUE à laquelle l'homme doit passer dans			
A accompli une période d'exercices dans l'		la disponibilité de l'armée active, la réserve de l'armée active, l'armée territoriale, la réserve de l'armée territoriale.			
Libéré du service militaire le		DATE de la LIQUIDATION du service militaire. 5 Mars 1914			

Gazette. — 359-75-1907. [4177]

Bronnen:
Legio Patria Nostra – Hilversummers in het Franse Vreemdelingenlegioen van Wim Dral –
[Eigen Perk 2014/04](#)
NLLegioen - nllegioen.eu

“Over alles wat Goois is”

[MM]

Op 21 september jl. hield Nora Bosscher een lezing over kunst en kunstvoorwerpen die in Museum Hilversum liggen opgeslagen.

Nora is vanuit de Gemeente Hilversum de beheerder van deze materialen.

De collectie is ontstaan in 1934 bij de oprichting van het Museum voor Gooi en Omstreken. In 1969 wordt het Museum gemeentelijk, o.a. in Cultureel Centrum De Vaart. In 2013 wordt het Museum verzelfstandigd.

Nora beheert de collectie sinds 2014.

Onduidelijk is wat er allemaal in bezit is en wat de gemeente er mee kan. De collectie bestaat uit 20 deelcollecties met 40000 items, waarvan 10000 voorwerpen, 2000 werken 'moderne kunst' en 25000 foto's en ansichten.

De textielnijverheid levert een 720 ontwerpen, stalen, werktuigen en eindproducten. Bekend is de Veneta met textiel- en tapijtindustrie.



Stalenboek (1950) en monsterdoos Veneta 1930.



Loosdrechtporcelein

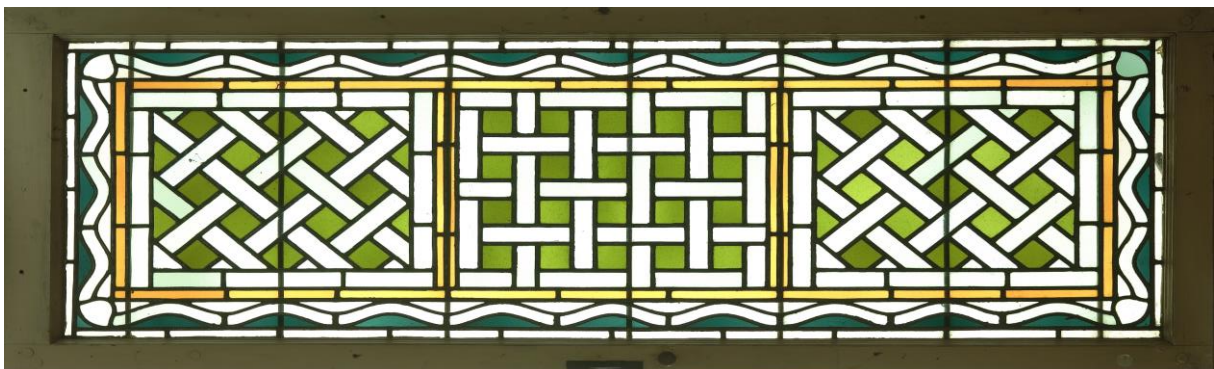
Wat de keramiek betreft is het Loosdrechtporcelein heel bekend. In bezit zijn ook 200 verpakkingsmaterialen en -producten, zoals van Roter, Nivea en Ripolin.

Er zijn 251 schilderijen met landschappen, portretten en stillevens in het archief.

Hieronder een zelfportret van C.Stroo, ca.1932.

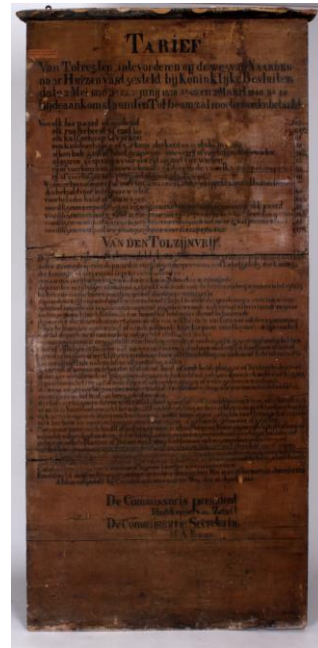
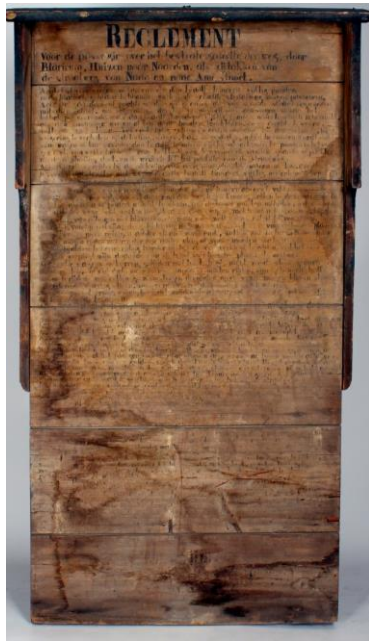


De rechter tekening : zonsverduistering, Boomberg, 07-09-1820, Van Ravenswaay.
 De molen 'de erfgooyer' op Boomberg te Hilversum. Voor de molen een grote groep figuren die met donkere glaasjes naar de zonsverduistering kijken. De persoon meest rechts is de oude molenaar dhr. Dompelaar, links de schilder dhr. Van Os.
 Opschrift achterzijde: "getekend gedurende de grote zonsverduistering den 7 september 1820 te Hilversum bij de korenmolen, J. van Ravenswaay".



Boven een glas-in-lood raam, veelkleurig, behoort tot een groep van 8 ramen. Dit is één van de acht glas-in-loodramen, zeer waarschijnlijk afkomstig uit het trappenhuis van de villa (1890) aan de Palestrinalaan 14 in het Kannesheuvelpark, ontworpen door architect J.W. Hanrath in 1903 en gesloopt in 1969.

De onderstaande borden hebben gehangen bij de tol van het Tolbos, later het Cronebos. Groot tolbord links met tarief tol tussen Huizen en Naarden, 1843. Gemaakt uit een houten paneel met klein afdakje, naast het tarievenbord. De tekst is meerder keren overschilderd geweest om de tekst weer zichtbaar te maken. In 1831 werd op initiatief van het gemeentebestuur van Blaricum en een aantal inwoners een start gemaakt met de verharding van de weg tussen Blaricum en Huizen, in 1834 was de straatweg klaar. De tolinkomsten, bedoeld voor de aflossing voor de gemaakte kosten, vielen echter tegen. Daarom werd besloten de straatweg te verlengen zodat deze van Naarden naar Huizen zou lopen (voor het verkeer tussen Amsterdam en Amersfoort). In 1836 werd hieraan begonnen en in 1841 was deze gereed. De verharde straatwegen waren van groot belang voor de ontsluiting van de dorpen, het leverde kortere reistijden met minder risico's op.



Maarten Betlem (1881-1957) heeft veel tekeningen gemaakt. Hij maakte het zijn levenswerk (in samenwerking met geschiedkundige C.L. Heek) om gedetailleerde voorstellingen te maken van oude Hilversumse dorpsgezichten. Dat is maar goed ook want in de loop van de 20e eeuw is het landelijk aanzien van de gemeente in een rap tempo veranderd en is het zelfs bekend komen te staan als "Mediastad". Gelukkig kunnen we door zijn talloze schetsen en aquarellen de typerende straatbeelden van vroeger terugzien. Het gemeentebestuur van Hilversum besloot dan ook in 1953 een groot deel van de verzameling-Betlem aan te kopen en aan het Goois Museum in bruikleen te geven.



Hier de Oude Doelensteeg voor 1923 en de Onze Lieve Vrouwe Kerk op de hoek Naarderstraat-Koninginneweg op kerstavond 1931.





Tekening van Blaricum, door J.v.Ravenswaay, 1825, met kerk, molen en diverse huizen, naar een ets van Rademaker. Onderschrift: het dorp Blaricum in Gooyland, anno 1612



Hazeveld, gezicht op de kerk te Naarden, olieverf, 1962

Genealogisch onderzoek in Duitsland

[MM]



Op 18 mei jl. hield Rob Dix bij ons een lezing over hoe je genealogisch onderzoek in Duitsland kan doen. Bij een dergelijk onderzoek gaat het soms anders dan in Nederland. De structuur van de archieven is anders. Je moet je dus goed voorbereiden. De inzage in de archieven is niet kosteloos. Duitsland is veel groter dan Nederland. Als je op een plaats/gemeente zoekt, hou er dan rekening mee dat de naam van sommige plaatsen heel vaak voorkomt, bijv. de naam Neuenhaus komt 27 keer voor. Er zijn talrijke lokale organisaties. Zoeken kun je op Archive, Heimatverein of Landesverein, bijv. Kommission für Bayerische Landesgeschichte.

Hier volgen enkele karakteristieken van Duitstalige periodieken:

- Aff Archiv für Familiengeschichtsforschung (www.genealogie-zeitschriften.de)
- Brandenburgische Genealogische Nachrichten (www.bggroteradler.de)
- Computergenealogie (www.computergenealogie.de)
- Emsländische und Bentheimer Familienforschung (AFEL) (www.emslaendische-landschaft.de; www.genealogienetz.de/vereine/afel) uitgave van de Arbeitskreis Familienforschung der Emsländischen Landschaft für die Landkreise Emsland und Grafschaft Bentheim AFEL.
- Familie und Geschichte (sächsisch-thüringischen Raum (Degener Verlag)

- Genealogie. Deutsche Zeitschrift für Familienkunde (Degener Verlag)
- Hessische Familienkunde (Degener Verlag), gezamenlijke uitgave van: Gesellschaft für Familienkunde in Kurhessen und Waldeck, Familienkundliche Gesellschaft für Nassau und Frankfurt, Hessische familiengeschichtliche Vereinigung.
- Hugenotten
- Mitteilungen der Westdeutschen Gesellschaft (www.wgff.de)
- Mosaik
- Sächsische Heimatblätter
- Zeitschrift für mitteldeutsche Familiengeschichte (AMF) (www.amf-verein.de)

Overigens staan in het verenigingscentrum Bunnik talrijke boeken over Duitse genealogie:

- Der Schlüssel, 9 banden.
 - Deutsches Familienarchiv, 220 banden.
-

Hoofdpijnen lezing genealogie

[AS]

Op 18 november heeft Willem-Jan van Grondelle, lid van de NGV afdeling Gooiland (www.ngv-afdelingen.nl/goi/), in de bibliotheek van Bussum een presentatie gegeven over genealogie met als titel: *Familiegeschiedenis – een speurtocht naar het verleden*. Naast de spreker, zijn vrouw en ikzelf waren er nog twintig belangstellenden. Op zoveel mensen had de bibliotheek niet gerekend en er werden snel nog een aantal stoelen bijgeschoven.

Onderwerpen die aan bod kwamen:

Familiegeschiedenis – wat wil je weten, vraag je familieleden, leg alles vast;

Bevolkingsregistratie vóór en ná 1811;

Soorten genealogie – genealogie, parenteel, kwartierstaat, stamreeks, moederreeks of naamreeks;

Symbolen – geboorte, doop, huwelijk, overlijden of begraven;

Bronnen – originele registraties of verhalen, familieadvertenties, artikelen, online genealogieën;

Regels voor openbaarheid van akten;

Welke archieven zijn er – gemeentelijke, provinciale, regionaal historische, streek, nationaal, kerkelijke of buitenlandse archieven zowel fysiek als online;

Specifieke archiefdiensten in Noord-Holland:

Noord-Hollands Archief Haarlem, Regionaal Archief Alkmaar, Westfries Archief, Waterlands Archief, Gemeentearchief Zaanstad, Stadsarchief Amsterdam, Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen, Streekarchief voor het Gooi en de Vechtstreek, Regionaal Historisch centrum Vecht en Venen.

Online archieven:

CBG (Centraal Bureau voor de Genealogie), WieWasWie, Delpher, Geneanet, FamilySearch, MyHeritage, Geneaknowhow, Genealogie online, Archieven.nl, Open Archieven.

Samenwerken en gegevens delen:

NGV – Nederlandse Genealogische Vereniging www.ngv.nl, Historische kringen, Regionale verenigingen.

Tijdschriften:

Gens Nostra (NGV), GEN (CBG), Regionale bladen, Familie periodieken, Genealogische websites.

Hoe bewaar je alles:

Je kunt natuurlijk allerlei papieren in een ordner stoppen of een excel sheet gebruiken, maar heel veel mensen gebruiken een computerprogramma GensDataPro, Aldfaer etc. om alles op te slaan. Dat is wel zo handig.

Heeft u deze lezing gemist en had u er graag bij willen zijn, dat kan alsnog op 15 februari 2023 van 10:00 – 12:00 uur in de Bibliotheek van Loosdrecht, het adres is Tjalk 41.

Met negen valkeniers naar de rivier van Kola

Willem-Jan van Grondelle

Notariële archieven zijn een goudmijn voor genealogen, zo schreven we in 2019 in *Gooise Sporen*.¹ Daarom is het fijn dat steeds meer notariële akten online beschikbaar komen. Het Stadsarchief Amsterdam is bijvoorbeeld bezig om samen met vrijwilligers de miljoenen akten van het Amsterdamse Oud Notarieel Archief door middel van indexering online toegankelijk te maken.² Momenteel doen ruim 1200 vrijwilligers mee aan dit project, waaronder ook de auteur van dit artikel.

Bij het invoeren van akten kom je soms verrassende zaken tegen, zoals dit verhaal over negen valkeniers die door een Amsterdamse vrachtaarder naar de baai van Kola in Noord-Rusland werden gebracht en later weer opgehaald. Hoe zat dat precies? Wat moesten valkeniers daar in het hoge noorden?

¹ Els Vermij en Willem-Jan van Grondelle, ‘Alle Amsterdamse Akten: het oud-notarieel archief Amsterdam online toegankelijk’ in: *Gooise Sporen* 2019, nummer 1.

² ‘Alle Amsterdamse Akten’, <https://alleamsterdamseakten.nl/> (geraadpleegd 27 mei 2022). In het project Alle Amsterdamse Akten voeren vrijwilligers thuis op hun pc of laptop in een handig computerprogramma per akte de gewenste gegevens in, zoals datum, type akte, persoonsnamen en geografische locaties. Na controle worden deze gegevens zo snel mogelijk toegevoegd aan de groeiende index op de site van het Stadsarchief Amsterdam.

Een bijzonder bevrachtingscontract



Op 14/15 juni 1740 sloot schipper Barthell Colijn bij notaris Pieter de Marees Junior een bijzonder bevrachtingscontract af met de Amsterdamse koopman Josua van Ouderkerk.³ Het lijkt een heel gewoon contract zoals er jaarlijks honderden werden afgesloten, maar bij nadere lezing bevat het een opmerkelijke clause. Colijn moest met zijn schip *de Pieter en Jan* naar Archangel varen om daar rogge, lijnzaat of teer in te laden. Hij mocht daar veertien dagen blijven liggen om de lading in te nemen en daarna zou hij *'gehouden zijn om vandaar wederom met den eersten bequaamen wind & weer te zeijlen na deese stadt'*.

Het contract vermeldt echter vervolgens dat het Colijn zou vrijstaan om zowel op de heenreis als op de terugreis *'Cola aan te zijlen en op 10 september van Cola te vertrekken'*. Waar slaat deze clause op? Waarom bedong Colijn in het contract zo precies dat hij onderweg tweemaal Kola mocht aandoen en vandaar op de terugreis op 10 september mocht vertrekken?

Het antwoord op deze vraag is te vinden bij notaris Samuel Wiselius. In een akte van 1 november 1740 legden Laurens Laurens, stuurman, Markus Claasz, bootsman, en Albert Andriesz, matroos, een verklaring af over hun recente reis met het schip *Pieter en Jan*, van schipper Bartholt Collijn.⁴

Ze vertelden dat de schipper in het voorjaar [van 1740] een contract had afgesloten om negen valkeniers te vervoeren naar *'de rivier van Cola'*.

Hij zou daar op de valkeniers blijven wachten tot de 10e of 12e september en hen - als ze klaar waren met hun werk - weer mee terugnemen naar Amsterdam.

³ Stadsarchief Amsterdam (SAA), toeg.nr. 5075, inv.nr. 11742, akte 64 d.d. 14 en 15 juni 1740, chertepartij.

⁴ SAA, toeg.nr. 5075, inv.nr. 9738, akte 797 d.d. 1 november 1740, scheepsverklaring.

Intussen mocht hij vanuit Kola wel even een reis maken naar Archangel en terug. Kola – tegenwoordig onderdeel van Moermansk – ligt aan de baai van Kola die uitmondt in de Barentszee, in het uiterste noorden van Rusland. Archangel ligt daar hemelsbreed zo'n 800 kilometer vandaan aan de Witte Zee, een grote inham van de Barentszee. Archangel was in de 18^e eeuw een belangrijke zeehaven voor Rusland.⁵ Vanuit de Republiek was er een levendige handel met Archangel, zoals in dit geval met de koopman Josua van Ouderkerk, die rogge, lijnzaat of teer kocht.

Giervalken uit Noord-Rusland

Dit noordelijke deel van Rusland was samen met Noord-Noorwegen en IJsland ook het broedgebied van een bijzondere vogel, de giervalk. Deze giervalk was door zijn fraaie bouw en uitstekende vliegeigenschappen zeer gewild bij de valkenjacht. De valkenjacht – het jagen met een valk - was vanouds een prestigieuze activiteit voor koningen en edelen. Daarom stond het beroep van valkenier in hoog aanzien. Valkeniers vingden de verschillende soorten valken, trairden ze voor de jacht en leverden ze aan hun adellijke klanten. Sommige soorten valken konden in gematigde streken worden gevangen, maar enkele bijzondere soorten kwamen – en komen – alleen hoog in het noorden voor. Zo stuurde de Deense koning jaarlijks een schip naar IJsland om een aantal valken te halen. Ook in de Republiek ontwikkelde zich een groep valkeniers, vooral in de omgeving van Valkenswaard. Deze valkeniers trokken in de achttiende eeuw regelmatig naar Noorwegen, Zweden en Moscovië [Rusland] om daar valken te vangen.⁶ Zo vermeldt een akte van 9 december 1740 bij de Valkenswaardse notaris Johan Samuel Guichenon de Chastillon dat een aantal valkeniers in dat jaar ter valkenvangst naar Kola was gereisd met de schipper Barthold Collijn en zijn schip *de Peter en Jan*.⁷ Ze kwamen daar op 26 juli aan en waren met de valkenvangst bezig tot 8 september. Hun Valkenswaardse opdrachtgever Pieter Frans Dankers, 'meester valkenier van Sijn Keurvorstelijke Doorlugt van Ceulen', had namelijk met schipper Collijn afgesproken dat deze op 10 september de valkeniers in Kola weer zou komen ophalen. Tegen deze afspraak in troffen de valkeniers Collijn daar op 10 september niet aan. Omdat ze niet wisten of Collijn nog wel zou komen en ze niet in Kola wilden overwinteren, gingen ze op zoek naar een alternatief. Ze konden de terugreis afspreken met een andere schipper, genaamd Notaba, uit Duinkerken. De valkenkamer van *de Peter en Jan* was overigens toch te klein geweest voor hun buit, dus dat kwam wel goed uit.

Laatstgenoemde akte sluit goed aan bij de eerdere verklaring van de drie bemanningsleden van *de Pieter en Jan*. Zij verklaarden dat hun schip op 18 juni uit Amsterdam was vertrokken met negen valkeniers aan boord naar Kola, waar ze op 26 juli aankwam. De valkeniers en hun bagage gingen van boord en *de Pieter en Jan* voer door naar Archangel, waar ze op 13 augustus arriveerde. Daar werd lading ingenomen en de 7^e september vertrok het schip weer naar Kola. En toen ging het mis, ze kregen vertraging. Als gevolg van tegenwind en mist kwamen Collijn en zijn bemanning pas op 15 september in Kola aan. Daar hadden de

⁵ Jan Willem Veluwenkamp, *Archangel, Nederlandse ondernemers in Rusland 1550-1785*, Uitgeverij Balans 2000.

⁶ A.F. van Beurden, 'Valkeniers en Valkenjacht', in: *Buiten*, 14^e jaargang No. 38, 18 september 1920, p. 450-452.

⁷ Regionaal Historisch Centrum Eindhoven, toegang 10240 Notariële archieven standplaats Valkenswaard, 1734-1935, inventarisnummer 22, akte d.d. 9 december 1740.

valkeniers niet op de terugkomst van het schip willen wachten, ze hadden inmiddels een ander schip geregeld. Zeer tegen de zin van schipper Collijn vertrokken de valkeniers op de 19^e september met een schip naar Duinkerken. De *Pieter en Jan* vertrok op 23 september naar Amsterdam en kwam daar kort voor 1 november aan.

Twee opdrachten voor één reis

Waarom vroeg Collijn zijn bemanning een verklaring af te leggen? Collijn zat vermoedelijk stevig in de problemen. Hij had twee opdrachten aanvaard voor één reis, goederen halen in Archangel en valkeniers vervoeren heen en weer naar Kola. Op zichzelf een goede deal, maar helaas lukte het hem niet om aan zijn verplichtingen te voldoen. Hij was te laat in Kola om de valkeniers weer op te halen en door zijn late vertrek uit Kola kwamen de goederen van zijn opdrachtgever Josua van Ouderkerk ook nog eens te laat in Amsterdam aan. Het was dus verstandig om de oorzaak van zijn vertraging notarieel te laten vastleggen.

Het vervoer van valkeniers en hun valken door Nederlandse koopvaarders vanuit Amsterdam kwam overigens vaker voor. Zo sloot schipper Claas Jansz van het galjoetschip *De Jonge Jacob* in 1729 een bevrachtingscontract om de valkenier Jan Heesterbeeck '*met zijn volk en valcken*' in september op te halen in het Noorse Christiania [thans Oslo] en Terneus [oude naam voor Lindesnes].⁸ Dat de valkerij een lucratieve zaak was, blijkt wel uit het feit dat Claas Jansz deze retourreis naar Noorwegen 'ballastscheeps' [zonder lading] maakte.

De opdrachtgever kon/wilde kennelijk zoveel betalen dat Jansz deze reis niet hoefde te combineren met vervoer van andere lading.

Ook in twee andere scheepsverklaringen wordt melding gemaakt van het vervoer van valkenvangers en hun valken vanuit Noorwegen naar Amsterdam.⁹ Hier was echter wel sprake van een combinatie met andere lading, in dit geval houtwaren.

Dit artikel is eerder gepubliceerd op de website van Alle Amsterdamse Akten <https://alleamsterdamseakten.nl/artikel/3015/negen-valkeniers/>

⁸ SAA, toeg.nr. 5075, inv.nr. 9326, akte 4563 d.d. 30 juli 1729.

⁹ SAA, toeg.nr. 5075, toeg.nr. 5075, inv.nr. 9423, akte 13769 d.d. 5 juni 1749 en inv.nr. 11920, akte 243 d.d. 21 juli 1753.

Werkplan Afdeling Gooiland 2023

(zoals vastgesteld in de Afdelingsledenvergadering van 2 november 2022)

Bestuurszaken

Er zal tweemaal een ALV worden gehouden. Het afdelingsbestuur vergadert formeel 6 maal (afwisselend bij de bestuursleden), uiteraard is er zeer veelvuldig (e-mail) contact over alle lopende zaken.

Het contact met andere lokale organisaties, zoals met de organisatie "Tussen Vecht en Eem" en met de Historische Kringen in de regio wordt gecontinueerd.

De 'begroting' voor 2023 bedraagt €950.

Communicatie

Ons digitale afdelingsblad "Gooise Sporen" verschijnt 4 maal; onze korte "Mededelingen" ongeveer 6 maal. Eenmaal (met de Kerst) worden onze leden zonder e-mail adres schriftelijk benaderd (+ 10). De stamboomgegevens die de afdeling in het verleden gepubliceerd had ("Gooise Geslachten" en "De Gooise Matras") zijn in beperkte mate uitgebreid en gecorrigeerd en via <https://gw.geneanet.org/gooisegeslachten> algemeen toegankelijk gemaakt. We hopen dat in 2023 dergelijke genealogische gegevens weer via de NGV-website beschikbaar gesteld kunnen worden.

De afdelingswebsite krijgt een ander adres: <https://www.ngv-afdelingen.nl/goi>.

Afdelingsledenvergaderingen en bijeenkomsten

In 2023 worden 4 bijeenkomsten met leden en introducés gepland in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, Hilversum.

Activiteiten Afdelingsafgevaardigden

In 2023 is naar verwachting Louis Heinsman afdelingsafgevaardigde en Maarten van Mourik plaatsvervanger. Bij de landelijke vergaderingen is in principe het mandaat "Handelen naar bevind van zaken".

Ledenbestand

Het aantal leden van de afdeling is per 19 september 2022: 157 (incl. 10 bijkomende leden). Er wordt actie ondernomen dit aantal op peil te houden, c.q. te laten stijgen.

Bestuurssamenstelling

L.J. (Louis) Heinsman	voorzitter	2021-2024
G.M. (Maarten) van Mourik	secretaris a.i.	2020-
G.M. (Maarten) van Mourik	budgethouder	2022 -2025
A. (Anne) Schley-De Bruin	lid (webmaster)	2022 -2025

Andere Functies:

'Gooise Sporen':	Maarten van Mourik en Anne Schley
Facebook:	Maarten van Mourik
Twitter:	Louis Heinsman

Evenementen in 2023

14 jan 2023 van 13:00 – 16:00 uur presentatie "Zelf familiegeschiedenis schrijven" door Jos Grimmelikhuizen.

Locatie: Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, 1215 JV te Hilversum

15 feb 2023 van 10:00 – 12:00 uur presentatie "Familiegeschiedenis - een speurtocht naar het verleden" door Willem-Jan van Grondelle

Locatie: Bibliotheek Loosdrecht, Tjalk 41, Loosdrecht

Ledenaantal

Per 30 september was het ledental 162, inclusief 10 bijkomende leden.

Per 31 oktober was het ledenaantal 163, inclusief 11 bijkomende leden.

Per 30 november was het ledental 163, inclusief 12 bijkomende leden.

Mutaties

Dhr. A.M. Otten – uitgeschreven

Mevr. C. Spilt – nieuw lid

Colofon

Nederlandse Genealogische Vereniging. Opgericht 1 juli 1946.
Correspondentieadres: NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik
Bibliotheek en andere diensten: Kosterijland 3, 3981 AJ, Bunnik
Openingstijden: 1e en 3e donderdag en 2e zaterdag van de maand van 10:00-16:00 uur op afspraak.

Afdeling Gooiland. Opgericht 30 maart 1949.
De afdeling omvat de gemeenten met de postcodes: 1200 t/m 1279, 1400 t/m 1419 en 3630 t/m 3639.
Dit zijn de (deel)gemeenten Hilversum, Loosdrecht, Kortenhoef, 's-Graveland, Ankeveen, Laren, Blaricum, Huizen, Naarden, Bussum, Nieuwersluis, Loenen a/d Vecht, Loenersloot en Vreeland.
Alle bijeenkomsten zijn in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, Hilversum.
Voor bereikbaarheid: <https://bethlehemkerk.nl/index.php/adres>

Dit afdelingsblad wordt digitaal toegezonden aan de leden van de NGV, afdeling Gooiland en aan de leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan. Het blad verschijnt viermaal per jaar.
Website afdeling Gooiland: <https://www.ngv-afdelingen.nl/goi/>
NGV-website: <https://www.ngv.nl/>
Deze afdeling is ook actief op Facebook als 'NGV Afdeling Gooiland'.

Bestuur:
Voorzitter: Louis Heinsman, Van der Zaenlaan 49, 1215 SJ, Hilversum, 035-6233785,
email: voorzitter-goi@ngv.nl
Secretaris/Penningmeester: Maarten van Mourik, Neuweg 453, 1215JC, Hilversum, 035-6219269
email: secretaris-goi@ngv.nl
Redactie Afdelingsblad: Anne Schley-de Bruin, Zuidereinde 197, 1243 KW 's-Graveland
email: redactie-goi@ngv.nl
Webredactie: Anne Schley-de Bruin, email: webredacteur-goi@ngv.nl
Artikelen waarbij de auteur niet vermeld is, zijn door de redactie geschreven.

Kopij: mocht u kopij willen aanleveren, dan is dat zeer welkom. Artikelen het liefst als platte tekst, dus zonder opmaak. Foto's en dergelijke separaat meesturen als jpg-bestand. Graag mailen naar: redactie-goi@ngv.nl